

Tefillin on a Semi-Permanent Toupee

Q

I am balding at a young age, and this is having a major effect both on my dating and on my self-image. I am considering getting a toupee that is glued down to the scalp, which lasts for three to six months. Would this pose a problem of *chatzitza* (separation from the body) regarding my tefillin?

>>

תשובה: פסק מרן בהלכות תפלין (סימן כ"ז ס"ה) וזו לשונו: אדם שהוא עלול לנזילות ואם יצטרך להניח תפלה של ראש על בשרו לא יניחם כלל, יש להתיר לו להניח תפלה של ראש על כובע דק הסמוך לראש ויכסם מפני הרואים – עד כאן.

הלכה זאת מבוססת על דעת הרשב"א ז"ל שכתב שאין חיוב מעיקר הדין להניח תפלין של ראש על בשרו ממש, ואף על בגד מותר, אלא שהוא לא כתב זה למעשה ... אלא שהריב"ש הסתמך על דעת הרשב"א והתיר למי שעלול להצטנן להניח על כובע דק, וכך פסק מרן להלכה כנ"ל, וכך הסכימו רבים מגדולי הפוסקים, ואין כאן מקום להאריך. אלא שיש חולקים, ודעת הרא"ש והטור היא שגם תפלין של ראש צריכים להניח על בשרו ממש בלא שום חציצה, וכך סוברת להקת פוסקים ... והלכה למעשה ... שאם אין לאדם שום אפשרות להניחם על בשרו ממש מפאת מצב בריאותו, יכול לסמוך על דעת מרן שפסק כהרשב"א והריב"ש הנ"ל, ויניחם על כובע דק, שאם לא כן הלא יתבטל לגמרי ממצות תפלין ... ועל אלה פסק הרמ"א שלא יברך על של ראש ... מעתה, בנדון דידן, אילו היינו בטוחים בתלמיד זה שישמע לנו לצאת ידי חובת מצות הנחת תפלין לכל הדעות ויניחם על ראשו ממש, ודאי שכך היינו מורים לו לנהוג ... ולכן, נראה לי שתלמיד זה יניח תפלין של יד ושל ראש בביתו על בשרו ממש ... ואחר כך בבואו לבית - הספר יחזור להניחם על הפאה, ויתפלל במנין

<<

1. שו"ת הרשב"א חלק ג סי' רפב

... תפילין של יד אין צריך להניחן על הבשר אלא משום דכתיב בהו "לך לאות", ודרשינן לך לאות ולא לאחרים לאות, אבל של ראש, אדרבא דכתיב בהו "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ועוד שהרי שנינו במגילה פרק הקורא את המגילה עומד: העושה תפלתו ... ציפהו וזהב ונתנה על בית יד של אונקלי הרי זו דרך החיצונים. ואם איתא, אמאי נקט תפלה של יד, וקתני נתנה על בית יד של אונקלי ועל הכובע? אלא שמע מינה דדוקא תפלה של יד ומשום דכתיב ביה "לך לאות", אבל של ראש, לא איכפת לך.

2. שולחן ערוך אורח חיים סי' כו סעי' ד
לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, לא שנא של יד לא שנא של ראש. הגה: ודוקא בתפילין, אבל ברצועות אין להקפיד

משנה ברורה שם סי' טז

אין להקפיד – והאחרונים כתבו דאין להקל רק במקום הכריכות, אבל מה ששייך להקשירה, יש להחמיר אף ברצועות, בין בשל יד ובין בשל ראש, וכתבו תוכחת מגולה על המניחים התפילין על גבי פאה נכרית ... ואפילו אם רק הרצועה מונח על הפאה נכרית. ומכל מקום משמע מדברי המגן אברהם והחיי אדם דאם יש לו מכה בראשו ורק במקום שהרצועות מונחים ולא במקום הקציצה, מותר לו להניח הרצועות על גבי סמרמוטין שעל המכה או על גבי כובע דק ולברך, אף על גב שיש חציצה בין הרצועות, כיון דבמקום הקציצה אין חציצה

3. שו"ת עשה לך רב חלק ג סי' ג

שאלה: בבית ספרנו יש תלמיד אשר חייב לחבוש פאה מאחר והוא קרה לגמרי. ברצוני לשאול האם מותר לתלמיד זה להניח תפלין של ראש על גבי הפאה. ברור לי שאם התשובה תהיה שלילית, אז התלמיד יתפלל ביחידות, מאחר והוא מתכייש מאד ממצבו, ולא יהיה מוכן להתפלל במנין.

<<

6. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סי' צו
 אבל בבלאמבע (filling) זמנית שיכולה ללעוס בו ולהשתמש כמו בקבועה ורק שתחליף אותו מחמת שהזמנית תתקלקל ותפול במשך הזמן ונמצא שלא היה איכפת לה שזה ישאר לעולם וצורך החלוקה הוא דוקא כדי שתהיה סתומה לעולם אין להחשיב זה מקפיד להסיר, ולגלות הנקב.

4. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סי' מ
 י"ח] מי שנקרה ראשו אם מותר להניח שערות זרות ... רק דביקת השערות זרות להגוף על ידי דבק נמי, כיון שכן ישאר לעולם ורוצה בזה, לא יחצוץ לתפילין, ואם הוא פאה נכרית שיכול להסיר בכל עת שרוצה, אף שהוא לנאותו שהוא בוש מלגלות ראשו בבית הכנסת, יניח את של ראש בלא ברכה וכשיבא לביתו יגלה ראשו ויניח תפילין בברכה.

5. ילקוט יוסף ציצית ותפילין סי' כז - מקום הנחתו ואופן הנחתו סעיף יד
 מי שנשרו כל שערותיו והניח על ראשו פאה נכרית, ומתכייש להסירה בבית הכנסת בעת הנחת התפילין, יש לייעץ לו שיניח תפילין בביתו בבוקר, קודם התפלה, על ראשו ממש בלי הפאה, ויקרא בהם קריאת שמע, ואחר כך יוכל להניחם על הפאה בבית הכנסת, ויתפלל עמהם, כי יש אומרים שאין הפאה חשיבא כחציצה.